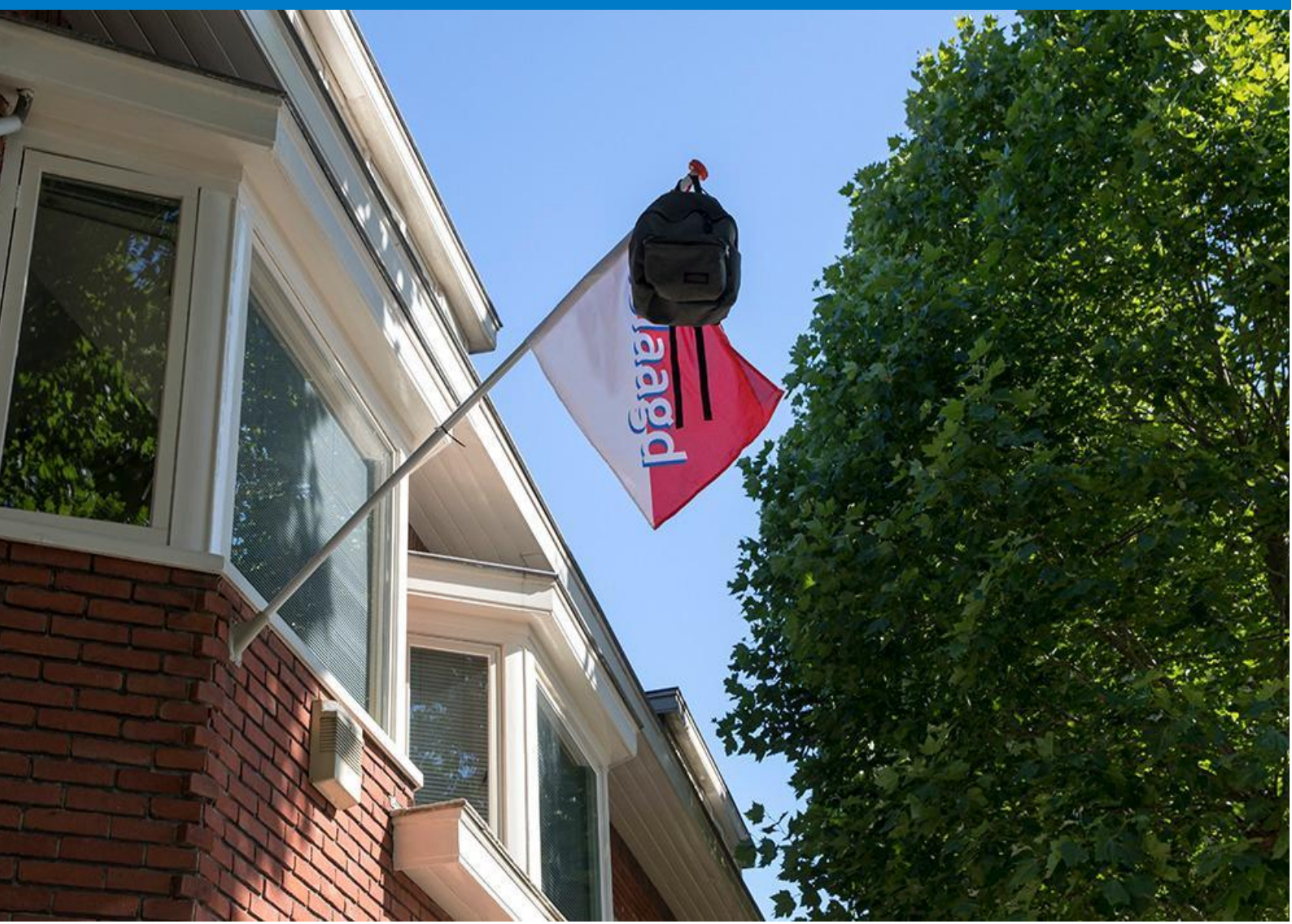

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

'Curiouser and curiouser!'

Over de relatie tussen de cijfers in het voortgezet onderwijs en het behalen van een diploma in het vervolgonderwijs

Colofon

Titel	'Curiouser and curiouser!'
Auteurs	Fleur, E.,
Versie	Definitief
Datum	16-1-2025
Projectnummer	

Dienst Uitvoering Onderwijs
Afdeling Informatieproducten
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
<https://duo.nl/open Onderwijsdata>

© DUO 2024

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, zonder vooraf schriftelijke toestemming van de auteur(s) van dit rapport.

Samenvatting

Onderzoek wijst uit dat middelbare schoolcijfers een belangrijke voorspeller vormen voor studiesucces in het hoger onderwijs: leerlingen met een hoger gemiddeld eindexamencijfer zouden over het algemeen in het hoger onderwijs meer studiepunten behalen, sneller afstuderen en minder vaak uitvallen (Severiens, 2011). Dit onderzoek breidt de bestaande literatuur uit middels het gebruik van actuele en landelijke data van zowel Centraal Eindexamen- als Schoolexamencijfers voor alle ondergangen vanuit het voortgezet onderwijs. Daar bovenop hebben we gekeken naar de eindexamencijfers op de verschillende examenvakken.

De onderzoeksvragen van deze studie zijn: (a) In hoeverre hangen de gemiddelde diplomacijfers samen met het succes in het vervolgonderwijs? (b) In hoeverre hangen de gemiddelde cijfers op het centraal eindexamen en op het schoolexamen samen met het succes in het vervolgonderwijs? (c) Hoe verschilt dit verband voor de Centraal Eindexamencijfers op de verschillende vakken? De data bestaan uit register- en examengegevens van alle bekostigde instellingen in het voortgezet onderwijs van schooljaar 2003/2004 tot en met schooljaar 2016/2017.

Er is een duidelijk verband tussen het gemiddeld diplomacijfer dat leerlingen op het vo halen en de kans dat ze in het vervolgonderwijs een diploma halen. Over het algemeen halen leerlingen die hogere cijfers hebben op het centraal examen of het schoolexamen vaker een diploma maximaal een jaar later dan de nominale duur van de opleiding dan leerlingen die lagere cijfers hebben op deze examens. Er zijn slechts enkele, door relatief weinig leerlingen gevolgde, doorstroomroutes waar dit niet wordt teruggevonden. Ook als we de eis dat een diploma binnen maximaal een jaar na de nominale duur van een opleiding moet worden gehaald loslaten, blijft dit patroon voor de meeste routes overeind.

Bij de meeste onderwijsvormen is voor ieder schooljaar een negatief verband te zien tussen het cijfer voor het vak Engels op het Centraal Eindexamen en het succes in het vervolgonderwijs. Afwijkend hiervan is er bij leerlingen die van het vwo naar de universiteit gaan en bij de

¹ Onder vervolgonderwijs verstaan we hier ook eventuele stapelroutes in het vo.

zogenaamde stapelroutes (vmbo naar de havo en havo naar het vwo) in de meeste jaren een positief verband waarneembaar. Het resultaat voor het vak Engels wordt bij de overige kernvakken niet teruggevonden. De cijfers voor Frans en Duits hebben voor sommige doorstroomroutes geen verband met het halen van een diploma. De cijfers op alle andere vakken hangen positief samen met het halen van een diploma in het vervolgonderwijs.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Samenvatting	3
Inhoudsopgave	5
1. Inleiding	6
2. Methode	8
2.1 Definities	8
2.2 Data	9
3. Resultaten	11
3.1. Relatie tussen het gemiddeld diplomacijfer en het behalen van een diploma in het vervolgonderwijs	11
3.2 Relatie tussen het gemiddeld Centraal Eindexamencijfer en het gemiddeld Schoolexamencijfer en het behalen van een diploma in het vervolgonderwijs	13
3.3 Relatie tussen het Centraal Eindexamencijfer op de verschillende vakken en het behalen van een diploma in het vervolgonderwijs	15
4. Discussie	23
4.1 Conclusies	23
4.2 Discussie	24
4.3 Beperkingen en aanvullend onderzoek	26
Referenties	28
Bijlage 1. Doorstroomroutes vanuit de verschillende onderwijsvormen	29
Bijlage 3. Relatie tussen cijfers per vak op het CE en succes in het vervolgonderwijs	35

“Curiouser and curiouser!” cried Alice (she was so much surprised, that for the moment she quite forgot how to speak good English)” uit Alice’s adventures in Wonderland van Lewis Carroll (1865).

1. Inleiding

Om toegang te krijgen tot opleidingen in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en hoger onderwijs (ho) is in de meeste gevallen een diploma op een geëigend niveau in het vo nodig. Middelbare schoolcijfers vormen volgens verschillende onderzoeken een belangrijke voorspeller voor studiesucces in het vervolgonderwijs. Zo stellen zowel De Gruijter, et al (2006) als Torenbeek en Kamphorst (2012) dat prestaties in het voortgezet onderwijs een belangrijke voorspeller zijn voor succes in het eerste jaar van het hoger onderwijs. Daarnaast blijkt dat studenten met een hoger gemiddeld eindexamencijfer over het algemeen meer studiepunten in het hoger onderwijs behalen, sneller afstuderen en minder vaak uitvallen (Severiens, 2011). Kamphorst et al (2009) stellen dat school- of eindexamenresultaten een constante factor zijn in de voorspelling van studievoortgang in het hoger onderwijs.

De meeste onderzoeken naar de relatie tussen middelbare school cijfers en studiesucces in het vervolgonderwijs zijn enkele jaren geleden uitgevoerd en hebben betrekking op de doorstroom naar een instelling in het hoger onderwijs. Bovendien wordt veelal uitgegaan van de gemiddelde eindexamencijfers of diplomacijfers en wordt niet ingezoomd op de onderliggende cijfers per vak. In dit onderzoek kijken we naar de gehele populatie van vo-leerlingen, dus niet alleen de havisten en vwo-ers die doorgaan naar het hoger onderwijs maar ook bijvoorbeeld naar vmbo-leerlingen die doorgaan naar het mbo. Het belang van aanvullend en nieuwer inzicht in de relatie tussen resultaten in het voortgezet onderwijs en succes in het vervolgonderwijs is tweeledig: ten eerste kan het helpen de aansluiting tussen de verschillende sectoren te verbeteren en ten tweede kan het bijdragen aan het voorkomen van uitval en/of vertraging in het vervolgonderwijs. In dit onderzoek nemen we niet alleen de gemiddelde cijfers over alle vakken mee, maar kijken ook naar de cijfers op de verschillende vakken. Leerlingen zijn vrij om te kiezen in welk profiel ze examen afleggen. Daarmee hebben leerlingen niet allemaal exact dezelfde examenvakken. Vanaf 2013 zijn Engels, Nederlands en wiskunde kernvakken op de havo en het vwo. De overheid (OCW) ziet ze als bepalend voor succes in het vervolgonderwijs en op de arbeidsmarkt. (SLO, 2021). In

het vmbo zijn alleen Nederlands en Wiskunde – in de meeste profielen – verplicht. In 1993 vond in het voortgezet onderwijs de invoering van de basisvorming plaats: Engels was verplicht in de onderbouw van wat toen vbo (voorbereidend beroepsonderwijs) heette en mavo. Scholen hoefden in de onderbouw niet meer naast Engels twee vreemde talen aan te bieden. De meeste leerlingen kozen Engels als examenvak, ook in die gevallen waar dit vak geen verplicht examenvak was. Kennis van de Engelse taal wordt in het onderwijs nog steeds zeer belangrijk gevonden. In een wereld waarin internationale contacten blijven toenemen en grensoverschrijdend werken en studeren steeds gewoner wordt, is het beheersen van een wereldtaal onmisbaar geworden. Dat de overheid dit onderkent, mag blijken uit de plaats die Engels inneemt in het primair en het voortgezet onderwijs.

De onderzoeksvragen van deze studie luiden: (a) In hoeverre hangen de gemiddelde diplomacijfers samen met het succes in het vervolgonderwijs? (b) In hoeverre hangen de gemiddelde cijfers op het centraal eindexamen en op het schoolexamen samen met het succes in het vervolgonderwijs? (c) Hoe verschilt dit verband voor de Centraal Eindexamencijfers op de verschillende vakken?

2. Methode

2.1 Definities

Met een diploma vanuit het vo kunnen leerlingen op verschillende manieren doorstromen. Om iets te kunnen zeggen over de voorspellende waarde van de resultaten van de vo-examens bekijken we zoveel mogelijk doorstroompatronen.

Van	Naar
Vmbo-b	Mbo-1 Mbo-2 Mbo-3 of 4
Vmbo-k	Mbo 2, 3 of 4
Vmbo-g	MBO-2 MBO-3 MBO-4 Havo
Vmbo-t	MBO-2 MBO-3 MBO-4 Havo
Havo	MBO-4 Hbo met tussenjaar Hbo zonder tussenjaar
Vwo	Hbo Wo met tussenjaar Wo zonder tussenjaar

Hierdoor nemen we in de verschillende jaren 92 tot 95 procent van alle gediplomeerden mee (tabel 1e van bijlage 1). In de eerste drie cohortjaren missen we van de gediplomeerden vmbo b naar verhouding de meeste leerlingen (10 tot 13 procent). Dit trekt daarna sterk aan zodat later ongeveer zes procent van alle leerlingen niet in de onderzoekspopulatie zijn opgenomen. In de periode 2004 t/m 2006 verliet een deel van de vmbo b gediplomeerden het reguliere onderwijs. De toegenomen aandacht voor voortijdig schoolverlaten in de periode hier vlak na heeft er vermoedelijk aan bijgedragen dat dit percentage later sterk is afgenomen.

Studiesucces wordt in dit rapport in eerste instantie gedefinieerd als het tijdig behalen van een diploma, oftewel: binnen de nominale studieduur met maximaal één jaar vertraging (Ministerie van OCW, 2012). Voor een opleiding op mbo niveau 2 wil dat zeggen dat uiterlijk na drie jaar een diploma is behaald en voor opleidingen op mbo 3 of 4 na vijf jaar². Bij het hbo en het wo wordt uitgegaan van het behalen van een bachelorsdiploma: een hbo student moet dan in maximaal vijf jaar een bachelorsdiploma halen om als succesvol te worden beschouwd, een wo student in maximaal vier jaar. Als aanvulling daarop kijken we voor de gediplomeerden tot 2014 of ze een diploma hebben gehaald ongeacht de tijdsduur die ze hiervoor nodig hadden.

2.2 Data

In deze studie is gebruik gemaakt van gegevens³ van alle leerlingen in het voortgezet onderwijs die in de schooljaren 2003-2004 t/m 2016-2017 een diploma hebben behaald en daarna een andere opleiding hebben gedaan. De onderwijstrajecten van leerlingen uit elk van deze cohortjaren zijn in kaart gebracht om te bepalen of ze een diploma hebben behaald. Het jaar 2003-2004 is het eerste jaar waarover volledige diplomagegevens voor het vo beschikbaar zijn. Het jaar 2016-2017 is het meest recente schooljaar waarin gediplomeerden voldoende jaar gevolgd kunnen worden om in maximaal vijf jaar tijd een hbo-bachelor, mbo 3 of mbo 4 diploma te behalen. Hoewel voor studenten in het wo en mbo 2 deze maximale duur vier respectievelijk drie jaar bedraagt, is voor

² Hierbij zijn we enigszins coulant voor deze opleidingen, omdat verschillende opleidingen – zeker de laatste jaren – nominaal naar drie jaar zijn gegaan.

³ Dit betreft gegevens uit het voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs.

vergelijkbaarheid cohort 2016/2017 ook voor deze onderwijssoorten de laatste die beschouwd wordt. De data zijn verzameld door Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).

Alleen studenten afkomstig uit opleidingen in het vmbo, havo of vwo worden meegenomen. Het praktijkonderwijs kent in de onderzoeksperiode nog geen diploma en is daarom buiten beschouwing gelaten. Er is uitsluitend uitgegaan van de leerlingen die een diploma in het reguliere (bekostigde) voortgezet onderwijs hebben behaald. Leerlingen die een diploma hebben behaald in het speciaal voortgezet onderwijs, de vavo of het niet-bekostigd onderwijs zijn buiten beschouwing gelaten.

Tabel 1. Aantal gediplomeerden in de onderzoeksperiode, per onderwijssoort

	vmbo b	vmbo k	vmbo g	vmbo t	havo	vwo	totaal
2004	27909	24212	6061	38052	37125	28584	161943
2005	27119	26847	7071	39288	38084	29270	167679
2006	25837	27796	7397	40164	39779	30350	171323
2007	23975	27321	8144	39922	41445	32424	173231
2008	22507	26532	8364	39038	40658	34118	171217
2009	20992	26178	8737	38169	42198	31620	167894
2010	18660	25272	8499	37973	42517	32706	165627
2011	17752	24841	8432	36892	44182	32217	164316
2012	17802	24968	9070	39614	43887	32966	168307
2013	18381	25957	9440	41363	44873	32045	172059
2014	18909	27184	10492	42550	45756	33418	178309
2015	19428	28336	10851	43468	48337	32931	183351
2016	19410	28700	11155	43146	47301	34680	184392

In het volgende hoofdstuk beschrijven we de relatie tussen de prestaties op het voortgezet onderwijs en het behalen van een diploma in de opleiding die de leerlingen daarna zijn gaan doen. Eerst kijken we naar het gemiddelde diplomacijfer en het gemiddelde cijfer op zowel het schoolexamen als het centraal examen. Daarna kijken we naar de cijfers op het centraal examen van de gevolgde vakken.

3. Resultaten

3.1. Relatie tussen het gemiddeld diplomacijfer en het behalen van een diploma in het vervolgonderwijs

Op alle onderwijsniveaus geldt dat hoe hoger een leerling gemiddeld scoort, des te vaker haalt de leerling ook tijdig een diploma in het vervolgonderwijs (Tabel 2). Relatief het minste verschil is zichtbaar bij vmbo g en vmbo t leerlingen die doorgaan naar mbo 2 of 3, havisten die doorgaan naar mbo 4 en vwo-ers die doorgaan naar het hbo. Bij deze stromen halen leerlingen die gemiddeld een zes halen op het diploma bijna even vaak een diploma in het vervolgonderwijs als leerlingen die gemiddeld een acht halen op het diploma. Aanzienlijke verschillen zijn zichtbaar bij vmbo k leerlingen die naar mbo 4 gaan, de drie stapelroutes (vmbo g en t naar de havo en havo naar het vwo) en vwo-ers die zonder tussenjaar naar de universiteit gaan. De leerlingen die gemiddeld een acht op hun diploma hebben, halen naar verhouding twee keer zo vaak als de leerlingen die gemiddeld een zes halen met maximaal een jaar vertraging een diploma in het vervolgonderwijs.

Tabel 2. Percentage deelnemers dat een diploma in het vervolgonderwijs haalt binnen de nominale tijd + 1 jaar, naar gemiddeld diplomacijfer van de gediplomeerden tussen 2003/2004 en 2016/2017

		6	7	8			6	7	8	9
vmbo b	mbo 1	61,8%	65,2%	76,9%	vmbo k	mbo 2	67,5%	74,6%	81,3%	
	mbo 2	60,5%	72,4%	79,3%		mbo 3	50,1%	57,6%	59,7%	
	mbo 3 of 4	31,8%	47,1%	51,8%		mbo 4	36,5%	55,0%	73,5%	
vmbo g	mbo 2	72,6%	76,2%	* ⁴	vmbo t	mbo 2	67,1%	70,8%	73,9%	
	mbo 3	55,7%	58,8%	60,6%		mbo 3	49,1%	52,7%	54,4%	
	mbo 4	67,6%	81,3%	90,5%		mbo 4	66,4%	78,4%	86,3%	
	havo	40,8%	75,4%	92,8%		havo	43,3%	77,2%	92,4%	
havo	mbo 4	75,7%	77,2%	79,3%	vwo	hbo	63,3%	69,4%	69,3%	
	hbo	40,1%	56,2%	68,4%		wo	39,2%	61,9%	81,5%	88,4%
	hbo met tussenjaar	45,7%	55,2%	63,5%		wo met tussenjaar	47,7%	65,1%	79,2%	86,0%
	vwo	49,6%	80,9%	94,9%						

⁴ Als er in een bepaalde cel minder dan 50 leerlingen zitten, is deze leeg gelaten.

In Tabel 2 hebben we het succes in het vervolgonderwijs gedefinieerd als het behalen van een diploma na de nominale duur van de opleiding plus één jaar. Het complement van dit getal bestaat zowel uit leerlingen die vertraging hebben opgelopen en leerlingen die zijn uitgevallen bij elkaar genomen. Dit zijn wezenlijk verschillende groepen. Om hieraan tegemoet te komen nemen we in Tabel 3 alle leerlingen die in de opleiding waarnaar ze zijn doorgestroomd een diploma hebben gehaald. Het maakt hierbij dus niet uit hoe lang ze erover hebben gedaan om dit diploma te halen. Het patroon waarbij leerlingen met een hoger gemiddeld diplomacijfer vaker een diploma in het vervolgonderwijs halen dan leerlingen met een lager gemiddeld diplomacijfer blijft bestaan. De forse verschillen die zichtbaar zijn bij Tabel 2 vallen in belangrijke mate weg. Bij de leerlingen die van vmbo k, g en t naar mbo 3 gaan, van havisten die naar mbo 4 gaan en van vwo-ers die naar het hbo gaan, maakt het gemiddeld cijfer op het diploma weinig meer uit.

Tabel 3. Percentage deelnemers dat een diploma in het vervolgonderwijs haalt, naar gemiddeld diplomacijfer van de gediplomeerden tussen 2003/2004 en 2016/2017

		6	7	8			6	7	8	9
vmbo b	mbo 1	63,4%	66,9%	80,8%	vmbo k	mbo 2	75,1%	80,4%	85,6%	
	mbo 2	75,3%	85,3%	92,0%		mbo 3	61,9%	65,9%	64,5%	
	mbo 3 of 4	57,0%	71,6%	81,8%		mbo 4	58,1%	73,4%	86,4%	
vmbo g	mbo 2	77,2%	79,2%		vmbo t	mbo 2	72,2%	74,4%	76,7%	
	mbo 3	63,3%	63,3%	62,4%		mbo 3	56,2%	57,3%	56,3%	
	mbo 4	87,0%	92,7%	95,9%		mbo 4	84,4%	89,6%	92,4%	
	havo	45,5%	77,4%	93,4%		havo	48,4%	79,4%	93,2%	
havo	mbo 4	78,1%	78,6%	80,5%	vwo	hbo	77,4%	78,4%	74,1%	
	hbo	75,7%	81,1%	81,8%		wo	70,9%	86,6%	94,8%	96,1%
	hbo met tussenjaar	65,1%	71,7%	73,8%		wo met tussenjaar	74,8%	87,6%	94,3%	95,5%
	vwo	50,8%	81,4%	95,1%						

In deze paragraaf lieten we zien dat er een duidelijk verband is tussen het gemiddeld diplomacijfer dat leerlingen op het vo halen en de kans dat ze in het vervolgonderwijs een diploma halen. Dit geldt zowel voor leerlingen die het onderwijs vervolgen volgens de meest gangbare route als leerlingen die verder gaan via een alternatieve route. In de volgende paragraaf gaan we in op de centrale eindexamens en de schoolexamens.

3.2 Relatie tussen het gemiddeld Centraal Eindexamencijfer en het gemiddeld Schoolexamencijfer en het behalen van een diploma in het vervolgonderwijs

In Tabel 2a in Bijlage 2 is aangegeven welk deel van de leerlingen tijdig een diploma haalt in het vervolgonderwijs, afgezet tegen het gemiddeld cijfer op het centraal examen. Voor de meeste routes is het duidelijk. Hoe hoger het gemiddeld CE is des te vaker haalt een leerling een diploma binnen de nominale duur van de opleiding plus één jaar. Dit geldt met name voor de routes die door de meeste leerlingen worden gevolgd (vmbo b- mbo2, vmbo k - mbo 2, 3 en 4, vmbo g/t – havo, vwo – wo en de stapelroutes vanuit vmbo g en t). Bij de iets minder gangbare routes is de relatie tussen het gemiddeld CE-cijfer en het succes in het vervolgonderwijs soms wat minder duidelijk. Leerlingen die bijvoorbeeld van vmbo g en t naar mbo 3 en van havo naar het hbo gaan met een tussenjaar is er weinig verschil in het succespercentage voor leerlingen die gemiddeld

een zes halen voor hun centraal examen en leerlingen die een acht halen voor hun centraal examen. Bij leerlingen met een vmbo b diploma die naar mbo 1 doorgaan, is er sprake van een licht negatief verband tussen het gemiddeld ce en het halen van een diploma in het vervolgonderwijs.

Als de eis dat een diploma maximaal een jaar later dan de nominale duur van de vervolgopleiding wordt gehaald wordt losgelaten, valt voor veel routes het verband weg (Tabel 2b van Bijlage 2). Alleen voor leerlingen die vanuit vmbo b naar mbo 2, 3 of 4 gaan, van vmbo g naar mbo 4 of havo, van vmbo t naar de havo van havo naar vwo en van het vwo naar het wo (al dan niet met een tussenjaar) halen leerlingen met hogere cijfers vaker een diploma dan leerlingen met lagere cijfers op het centraal examen. Voor de meeste andere routes is er weinig verschil tussen leerlingen die hogere of lagere cijfers halen. Bij leerlingen die vanuit vmbo basis naar mbo 1, van de havo met een tussenjaar naar het hbo en van het vwo naar hbo gaan, halen leerlingen met lagere cijfers op het ce iets vaker een diploma dan leerlingen met hogere cijfers op het ce.

Voor alle routes geldt dat hoe hoger het gemiddeld cijfer op het schoolexamen was, des te vaker haalt een leerling tijdig een diploma in het vervolgonderwijs (Tabel 2c uit Bijlage 2). Grote verschillen tussen hoge en lage cijfers op het se zijn zichtbaar bij vmbo g – havo, vmbo t – havo, vwo – wo, havo – vwo en vwo – wo met een tussenjaar. Relatief de kleinste verschillen zijn zichtbaar bij de overgangen: havo – mbo 4, vmbo t – mbo 2, vmbo g – mbo 3, vmbo g – mbo 2 en vwo – havo.

Als we de eis loslaten dat een leerling er maximaal een jaar langer dan de nominale duur van de opleiding over mag doen om een diploma in het vervolgonderwijs te halen, blijft het beeld redelijk gelijk (Tabel 2d in Bijlage 2). Nog steeds halen bij de meeste routes de leerlingen met een hoog se vaker een diploma in het vervolgonderwijs dan de leerlingen met een laag gemiddeld se-cijfer. De verschillen tussen de lage en de hoge cijfers nemen veelal wel iets af. Bij de routes havo – mbo 4, vwo – hbo, vmbo g – mbo 3 en vmbo t – mbo 3 is er vrijwel geen verschil in diplomaresultaat tussen leerlingen met lage en hoge cijfers op het se.

In deze paragraaf keken we naar de gemiddelde cijfers die leerlingen haalden op het centraal examen en het schoolexamen. Over het algemeen halen leerlingen die hogere cijfers hebben op het centraal examen of het schoolexamen vaker een diploma maximaal een jaar later dan de nominale duur van de opleiding dan leerlingen die lagere cijfers hebben op deze examens. Er zijn slechts enkele doorstroomroutes waar dit niet wordt teruggevonden. Ook als we de eis dat een diploma binnen maximaal een jaar na de nominale duur van een opleiding moet worden gehaald loslaten, blijft dit patroon voor de meeste routes overeind.

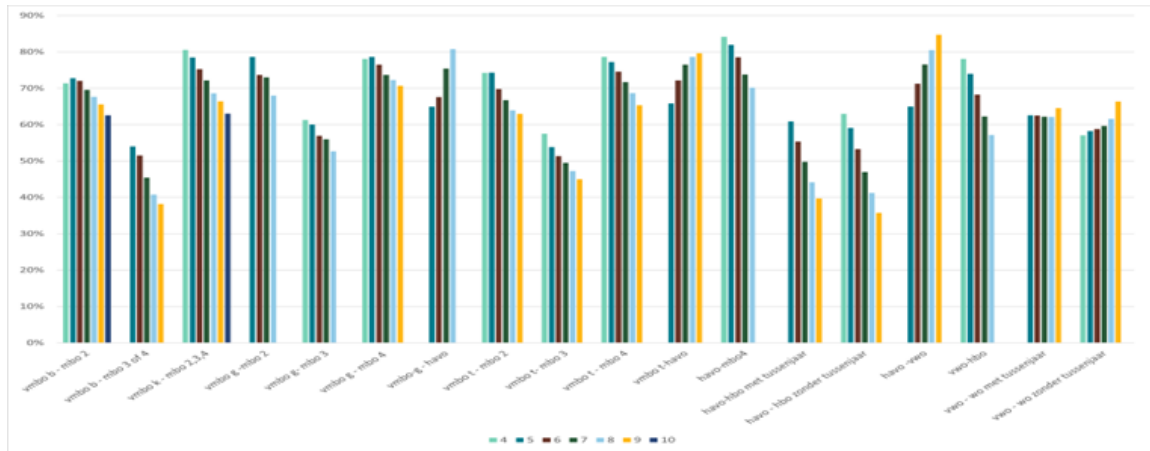
In de volgende paragraaf kijken we naar de cijfers die leerlingen halen op de verschillende examenvakken. Hierbij nemen we zowel het centraal eindexamen als het schoolexamen mee.

3.3 Relatie tussen het Centraal Eindexamencijfer op de verschillende vakken en het behalen van een diploma in het vervolgonderwijs

In deze paragraaf geven we aan wat de relatie is tussen het cijfer dat een leerling op elk van de twaalf examenvakken haalt en de kans dat in het vervolgonderwijs een diploma wordt gehaald. De resultaten zijn opgenomen in bijlage 3. Om te voorkomen dat hierdoor teveel overzichten ontstaan, geven we uitsluitend de resultaten van de vakken op het centraal examen weer. Het centraal examen is een toets die immers landelijk door alle leerlingen wordt gemaakt, waardoor deze voor de beste vergelijking zorgt. Bovendien kijken we uitsluitend naar leerlingen die hun diploma met maximaal één jaar vertraging hebben behaald.

Voor de meeste vakken geldt dat in vrijwel alle overgangen sprake is van een positief verband tussen het cijfer op het centraal examen en het halen van een diploma in het vervolgonderwijs. Hier is één zeer opvallende uitzondering op. Bij vrijwel alle overgangen is sprake van een negatieve samenhang tussen het cijfer op het vak Engels en het succes in het vervolgonderwijs. Dit is zo opvallend dat we de grafiek uit de bijlage hier apart plaatsen.

Figuur 1. Relatie tussen het cijfer voor Engels op het centraal examen en het tijdig halen van een diploma in het vervolgonderwijs, per overgang

Hoe hoger het cijfer voor Engels op het ce des te minder vaak wordt in het vervolgonderwijs tijdig een diploma gehaald. Uitzonderingen zijn de drie stapelroutes en de overgang van vwo naar het wo. Bij vwo-ers die met een tussenjaar naar het wo gaan, is vrijwel geen verband tussen het cijfer voor het vak Engels en het halen van een diploma.

Voor de 'vreemde' talen Frans en Duits maken de cijfers op het centraal examen voor veel leerlingen weinig verschil op het halen van een diploma in het vervolgonderwijs. Uitzonderingen zijn de stapelroutes (vmbo g en t naar havo en havo naar vwo) en de overgang van vwo-ers naar het wo. Hier hangen de cijfers voor deze vakken positief samen met het halen van een diploma. Bij het vak Duits komen hier ook leerlingen die van vmbo g naar mbo 4 bij.

In het volgende schema staan per overgang de overige vakken waarbij het cijfer geen verband houdt met het halen van een diploma in het vervolg van de onderwijs carrière. Het lijkt erop dat dit met name speelt voor leerlingen die verder gaan op een onderwijsniveau dat iets lager is dan mogelijk is gezien het behaalde diploma in het vo.

Tabel 4. Overgangen waarbij vakken geen invloed hebben op het halen van een diploma in de vervolgopleiding

vmbo g - mbo 2	NASK, Nederlands
vmbo g - mbo 3	geschiedenis, Nederlands
vmbo t -mbo 2	Nederlands
vmbo t -mbo 3	Nederlands
havo - mbo 4	scheikunde, biologie, aardrijkskunde, Nederlands
havo - hbo met tussenjaar	biologie
vwo - hbo	scheikunde, biologie, Nederlands

Resumerend:

- De meeste vakken laten een 'logisch' patroon zien. Hoe hoger het cijfer dat wordt gehaald op het centraal examen, des te vaker wordt in het vervolgonderwijs tijdig een diploma gehaald.
- Bij sommige vakken is er geen verband tussen het cijfer op het centraal examen en het halen van een diploma in het vervolgonderwijs. Dit speelt regelmatig bij de moderne vreemde talen Duits en Frans. Als de leerlingen overstappen naar het mbo of ho maakt het cijfer voor deze vakken niet veel meer uit voor het halen van een diploma. Bij andere vakken speelt dit bij sommige overgangen. Dit zijn doorgaans de overgangen waarbij de leerlingen naar een wat 'lager' niveau gaan dan op basis van het vo-diploma mogelijk zou zijn.
- Bij vrijwel alle overgangen is er sprake van een negatief verband tussen het cijfer op het vak Engels en het halen van een diploma in het vervolgonderwijs. Dit is zo opvallend dat we hier iets nader op ingaan.

Het vak Engels is op havo en vwo een kernvak. Op het vmbo heeft het deze status niet, maar het wordt wel door het grootste gedeelte van de leerlingen gekozen in het examenpakket. Alleen al om deze reden is het opvallend dat de resultaten op juist dit vak zo afwijken van die van de andere examenvakken. Hieronder maken we enkele nadere analyses om te kijken of we het resultaat kunnen duiden. Eerst kijken we naar het verband tussen de cijfers op de verschillende vakken. Als het cijfer op het vak Engels als enige zo'n wonderlijk verband heeft met succes in het

vervolgonderwijs, betekent het dan ook dat het cijfer op Engels niet samenhangt met de andere vakken? Voor de vakken keken we uit efficiencyoverwegingen uitsluitend naar de cijfers op het centraal examen. Omdat de cijfers voor het vak Engels duidelijk een ander patroon lieten zien dan die van andere vakken, kijken we voor dit vak toch ook naar de relatie tussen de cijfers op het schoolexamen en de kans om in het vervolgonderwijs een diploma te halen. Op voorhand zijn er twee verklaringen te bedenken voor de wonderlijke bevinding dat juist het vak Engels negatief samenhangt met het halen van een diploma in het vervolgonderwijs. In de eerste plaats zou het kunnen komen omdat een deel van de leerlingen meer tijd besteed aan gamen dan aan het doen van huiswerk. Deze groep zal spelenderwijs Engels oppikken terwijl de andere vakken verslonzen. Om dit te toetsen kijken we specifiek naar leerlingen die hoge cijfers halen voor Engels en gemiddeld lage cijfers voor andere vakken. In de tweede plaats zou het kunnen komen omdat het vak Engels zich bij uitstek leent voor 'teaching to the test'. Bij leerlingen die gebruik maken van schaduwonderwijs om hun cijfers te verbeteren, zou het effect met name bij het vak Engels zijn terug te zien. Om dit te toetsen kijken we specifiek naar leerlingen met gemiddeld lage cijfers op hun schoolexamen en aanzienlijk hogere cijfers op het centraal examen. Dit zijn de leerlingen die kennelijk een stevige inspanning hebben moeten doen om te voorkomen dat ze zakken.

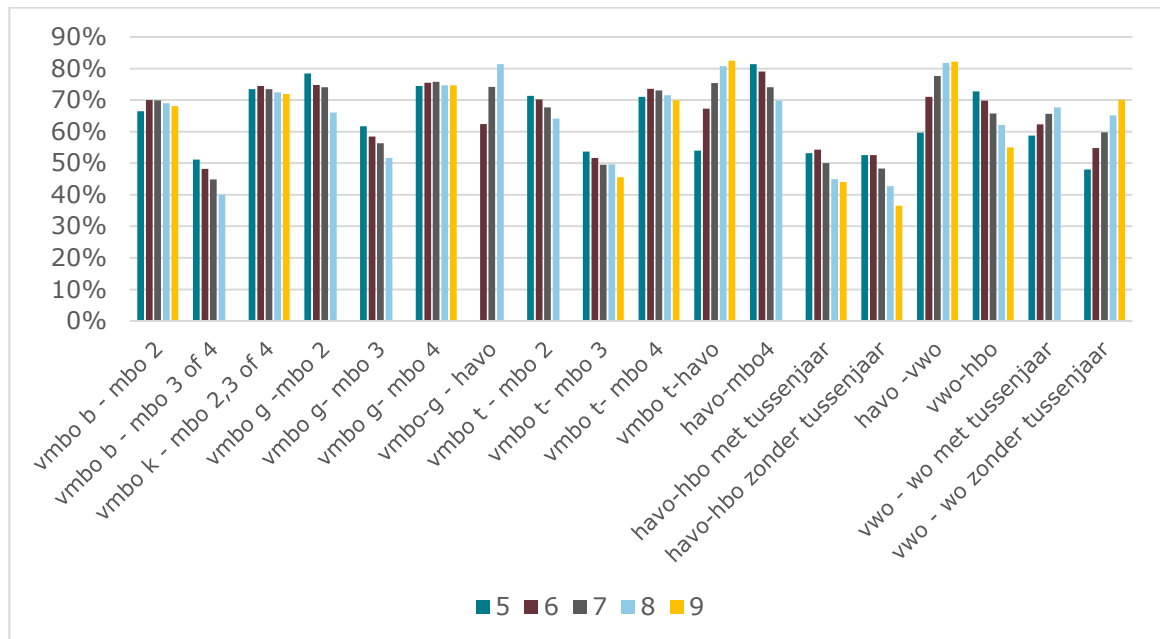
In Tabel 5 geven we de correlatiecoëfficiënten tussen de centraal examencijfers op de verschillende vakken. Omdat het aantal waarnemingen fors is, zijn alle coëfficiënten statistisch significant. Dit wordt in de tabel aangegeven door **. Toch is de mate van samenhang in veel gevallen niet uitgesproken hoog. De correlatiecoëfficiënt tussen aardrijkskunde en Nederlands, bijvoorbeeld, is .257. De correlatiecoëfficiënt tussen het cijfer voor Engels enerzijds en voor Frans (.421) en Duits (.407) anderzijds is nog redelijk hoog te noemen. De samenhang met het cijfer voor Nederlands is betrekkelijk laag (.278). Engels hangt nauwer samen met geschiedenis en biologie dan met Nederlands. De correlatiecoëfficiënt tussen het cijfer voor het vak Engels en wiskunde is uitgesproken laag.

Tabel 5. Correlatiecoëfficiënt van de cijfers op de vakken op het centraal examen

	Aardrijks- kunde	Biologie	Duits	Engels	Economie	Schei- kunde	Frans	Geschie- denis	Natuur- kunde	Nederlands	Natuur- en Schei- kunde	Wiskunde
Aardrijks- kunde	1	,404**	,272**	,269**	,392**	,351**	,245**	,403**	,345**	,257**	,378**	,287**
Biologie	,404**	1	,304**	,299**	,436**	,495**	,321**	,346**	,469**	,245**	,488**	,381**
Duits	,272**	,304**	1	,407**	,265**	,225**	,706**	,405**	,198**	,321**	,302**	,179**
Engels	,269**	,299**	,407**	1	,238**	,278**	,421**	,312**	,264**	,278**	,172**	,140**
Economie	,392**	,436**	,265**	,238**	1	,448**	,215**	,353**	,431**	,220**	,403**	,419**
Schei- kunde	,351**	,495**	,225**	,278**	,448**	1	,286**	,234**	,597**	,234**	.b	,499**
Frans	,245**	,321**	,706**	,421**	,215**	,286**	1	,430**	,244**	,294**	,279**	,192**
Geschie- denis	,403**	,346**	,405**	,312**	,353**	,234**	,430**	1	,187**	,263**	,353**	,233**
Natuur- kunde	,345**	,469**	,198**	,264**	,431**	,597**	,244**	,187**	1	,228**	.b	,515**
Nederlands	,257**	,245**	,321**	,278**	,220**	,234**	,294**	,263**	,228**	1	,228**	,179**
Natuur- en Schei- kunde	,378**	,488**	,302**	,172**	,403**	.b	,279**	,353**	.b	,228**	1	,496**
Wiskunde	,287**	,381**	,179**	,140**	,419**	,499**	,192**	,233**	,515**	,179**	,496**	1

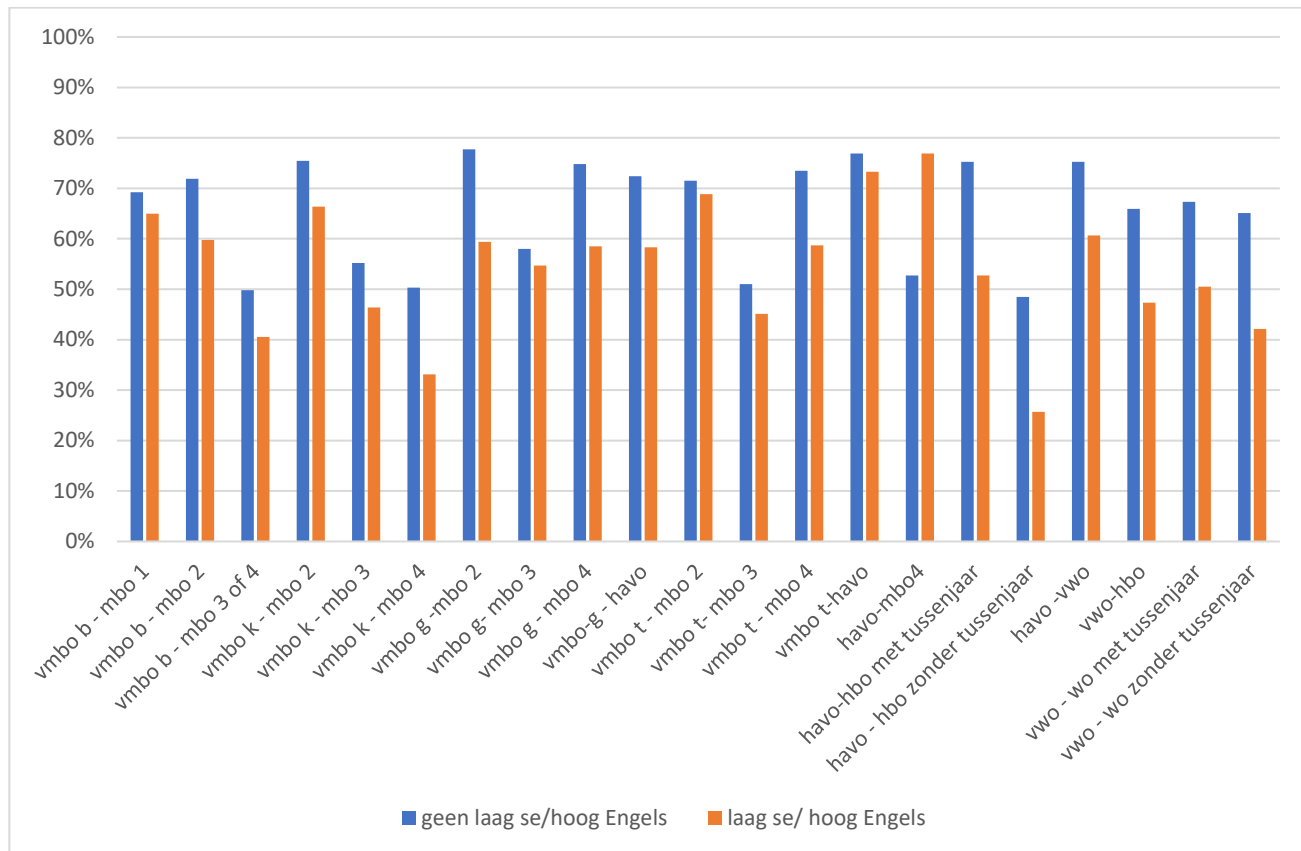
De inhoud van het schoolexamen wordt door de verschillende instellingen zelf ingevuld. De cijfers op het schoolexamen zijn doorgaans een gemiddelde over verschillende onderdelen. Figuur 2 geeft het percentage leerlingen dat tijdig een diploma haalt in het vervolgonderwijs, uitgesplitst naar overgang en cijfer voor Engels op het schoolexamen. Het beeld is hier iets anders dan bij de cijfers voor het centraal examen. Het negatieve verband tussen de cijfers en het halen van een diploma worden bij sommige overgangen nog steeds gevonden (vmbo b -mbo 3 of 4, vmbo g-mbo 3, havo – hbo met of zonder tussenjaar en vwo -hbo). Echter voor verschillende overgangen maak het cijfer voor Engels weinig verschil voor het tijdig halen van een diploma. Bij leerlingen die stapelen binnen het vo of leerlingen na het vwo naar de universiteit gaan, hangt het cijfer voor Engels positief samen met het tijdig halen van een diploma in het vervolg van de onderwijs carrière.

Figuur 2. Relatie tussen de cijfers voor Engels op het schoolexamen en het tijdig halen van een diploma in het vervolgonderwijs, per overgang

Er zijn leerlingen die uitgesproken hoge cijfers halen voor het schoolexamen Engels (7,5 en hoger) en gemiddeld lage cijfers voor de andere vakken (lager dan 6,5). In figuur 3 zetten we deze leerlingen af tegen de andere leerlingen. Bij de routes vmbo k – mbo 4, vmbo g – mbo 2, vmbo g – mbo 4, vmbo g – havo, vmbo t – mbo 4, havo – hbo (met en zonder tussenjaar), havo – vwo, vwo hbo en wo doen leerlingen met hoge cijfers voor Engels en aanzienlijk lagere cijfers voor de andere vakken het minder goed dan de andere leerlingen. Bij havisten die naar mbo 4 gaan doet deze groep het juist beter.

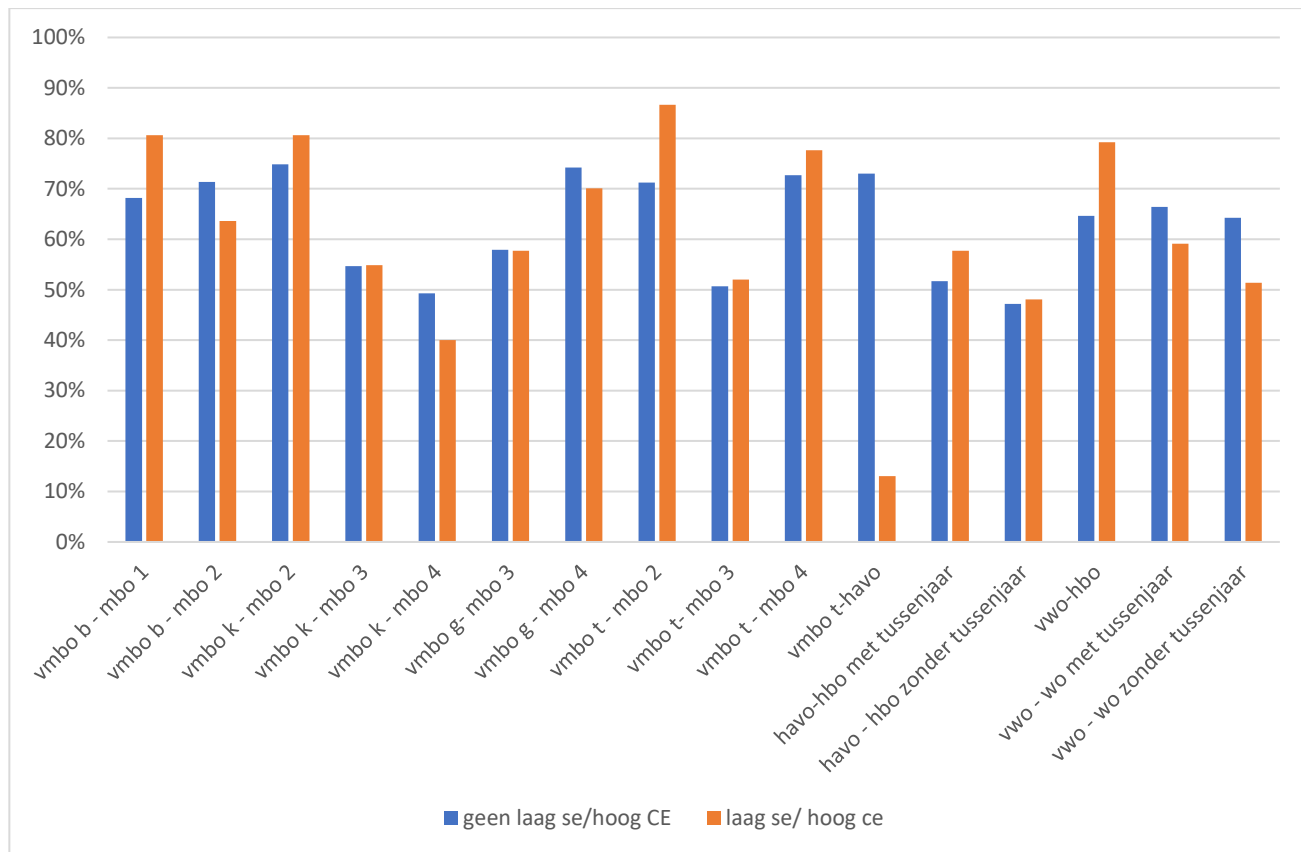
Figuur 3. Successcores van leerlingen met hoge cijfers voor Engels op het schoolexamen en gemiddeld hoge cijfers voor de andere vakken

Er zijn leerlingen die lage cijfers halen voor het se (gemiddeld 6 en lager) en dit compenseren met aanzienlijk hogere cijfers op het ce (gemiddeld 7 en hoger). In de onderstaande figuur hebben we de succespercentages voor deze groep vanuit de verschillende routes afgezet tegen die van de andere leerlingen.

Leerlingen met lage cijfers op het se en aanzienlijk hogere cijfers op het ce doen het aanzienlijk beter dan andere leerlingen als ze overstappen van vmbo b naar mbo 1, vmbo t naar mbo 2 en vwo naar het hbo. Bij de stapelaars van vmbo t naar de havo doet deze groep het juist aanzienlijk minder goed.

Figuur 4. Successcores van leerlingen met gemiddeld lage cijfers op het schoolexamen en gemiddeld hoge cijfers op het centraal examen

In deze paragraaf lieten we zien in hoeverre de cijfers op het centraal examen samenhangen met het halen van een diploma in het vervolgonderwijs. Voor veel leerlingen is er een duidelijk verband tussen de cijfers op de vakken en halen van een diploma maximaal een jaar later dan de nominale duur van de opleiding. Alleen de drie vreemde talen laten een iets ander beeld zien. De cijfers voor Frans en Duits hebben voor sommige doorstroomroutes geen verband met het halen van een diploma. Bij Engels is voor de meeste routes zelfs sprake van een perfect negatief verband met het halen van een diploma in het vervolgonderwijs. Dit hebben we met enkele nadere analyses geprobeerd nader te duiden. In de discussie gaan we nader in op mogelijke oorzaken.

4. Discussie

4.1 Conclusies

Deze studie heeft de relatie tussen de cijfers in het voortgezet onderwijs en het succes in het vervolgonderwijs bekeken. Het gemiddeld diplomacijfer in het voortgezet onderwijs bleek duidelijk samen te hangen met het halen van een diploma in het vervolgonderwijs met maximaal een jaar vertraging (onderzoeksvraag a). Bij vrijwel alle doorstroomroutes halen leerlingen die gemiddeld hogere diplomacijfers hebben, vaker een diploma in het vervolgonderwijs dan leerlingen die gemiddeld lagere diplomacijfers hebben. Het verschil tussen leerlingen met hoge diplomacijfers en lager diplomacijfers is redelijk beperkt bij leerlingen die met een vmbo-g of -t diploma naar mbo 2 of mbo 3 gaan, bij havo-gediplomeerden die naar mbo 4 gaan en vwo-gediplomeerden die naar het hbo gaan. Als we kijken naar alle leerlingen die een diploma halen (dus ongeacht de tijd die ze erover doen) blijven de patronen ruwweg gelijk. De verschillen tussen leerlingen met hoge en leerlingen met lage diplomacijfers worden wat kleiner. De tweede onderzoeksvraag was: 'In hoeverre hangen de gemiddelde cijfers op het centraal eindexamen en op het schoolexamen samen met het succes in het vervolgonderwijs?' Vrijwel alle routes laten een - soms sterk - positief verband zien, maar bij sommige routes (zoals bijvoorbeeld vmbo g en t naar mbo 3 en havo naar het hbo met een tussenjaar) is er weinig verschil in het succespercentage voor leerlingen die gemiddeld een zes halen voor hun centraal examen en leerlingen die een acht halen voor hun centraal examen. Bij leerlingen met een vmbo b diploma die naar mbo 1 doorgaan, is er sprake van een licht negatief verband tussen het gemiddeld ce en het halen van een diploma in het vervolgonderwijs. Voor alle routes geldt dat hoe hoger het gemiddeld cijfer op het schoolexamen was, des te vaker haalt een leerling een diploma maximaal een jaar later dan de nominale duur van de opleiding in het vervolgonderwijs. De derde en laatste onderzoeksvraag was: 'Hoe verschilt dit verband voor de Centraal Eindexamencijfers op de verschillende vakken?' Het meest opvallend is het verband bij de cijfers voor het vak Engels. Voor vrijwel alle routes geldt: hoe hoger het cijfer voor Engels op het ce des te minder vaak wordt in het vervolgonderwijs tijdig een diploma gehaald. Uitzonderingen zijn de drie stapelroutes en de overgang van vwo naar

het vo, waar het cijfer op het vak Engels positief samenhangt met succes op het vervolgonderwijs. Bij de andere vreemde talen is er vrijwel geen verband tussen de cijfers op het centraal examen en het halen van een diploma in het vervolgonderwijs. Bij de andere vakken en overgangen is er een duidelijk positief verband tussen de cijfers op de meeste vakken en het succes in het vervolgonderwijs. Hoe hoger het cijfer dat een leerling haalt op een vak des te vaker haalt deze tijdig een diploma.

4.2 Discussie

Het gemiddeld diplomacijfer is een belangrijke verklarende factor voor het succes van leerlingen in het vervolgonderwijs. De bevindingen uit ons onderzoek sluiten hiermee aan bij eerder onderzoek dat bij specifieke overgangen is uitgevoerd. Zo vonden De Gruijter, Yildiz en 't Hart al eerder dat vwo-cijfers een matige tot redelijke voorspelling van studiesucces blijken te geven op het succes in de propedeuse Rechten. De correlaties met het propedeusesucces (na 1 resp. 2 jaar) varieerden in hun studie van 0.29 tot 0.41. Zij vonden ook dat de correlaties gebaseerd op het gemiddelde diplomacijfer hoger waren dan de correlaties gebaseerd op het centraal schriftelijk. Het Risbo heeft in opdracht van het Ministerie van OCW in 2011 een grootschalig onderzoek uitgevoerd naar studiesucces in de bachelor. Hieruit komt naar voren dat het gemiddelde eindexamencijfer op het VWO van de studenten de belangrijkste voorspeller is voor studiesucces in de studie psychologie aan de EUR (Ministerie van OCW, 2011). Een keuze voor het gemiddelde cijfer op specifieke vakken (bijvoorbeeld wiskunde, Engels, Nederlands) heeft volgens de onderzoekers geen meerwaarde boven het algemeen gemiddelde eindexamencijfer. Dit lijkt in tegenspraak met ons onderzoek, omdat wij vonden dat het cijfer voor Engels op het Centraal Eindexamen op vrijwel alle niveaus van het vo een negatief verband heeft met de mate waarin studenten in het vervolgonderwijs tijdig een diploma halen. Echter, een uitzondering hierop was bij leerlingen die de overgang maakten van het vwo naar het wo. Bij hen vonden we eveneens een positief verband tussen het cijfer voor het vak Engels en het halen van een diploma op het wo. Het huidige onderzoek is – voor zover de onderzoekers dat kunnen overzien – het eerste onderzoek waarin breed is gekeken naar de relatie tussen de cijfers die leerlingen halen op het vo

en de mate waarin ze in het vervolgonderwijs een diploma halen. Hiermee voegen we relevante kennis toe voor het Nederlandse onderwijs.

Zeker gezien de status van het vak Engels is dit een punt van aandacht. Op havo en vwo geldt dit vak als kernvak dat door alle leerlingen moet worden gevolgd en waaraan ook extra eisen worden gesteld. Op het vmbo is het weliswaar geen kernvak maar vrijwel alle leerlingen doen hier wel examen in. Hoewel dit onderzoek hierover geen definitief uitsluitsel geeft, zijn enkele mogelijke verklaringen denkbaar:

- Een deel van de jongeren is intensief bezig met het spelen van games of het kijken van videofilmjes. Hierdoor komt hun huiswerk in het gedrang. Omdat veel spellen en video's in het Engels zijn, pikken ze deze taal ongemerkt op.
- Het centraal examen voor het vak Engels test alleen leesvaardigheid. Juist dit onderdeel leent zich voor 'teaching to the test' (Volante, 2004). Leerlingen die een extra inspanning moeten doen via het inhuren van (duur) schaduwonderwijs om te kunnen slagen, zullen met name hoge cijfers voor dit vak kunnen halen.
- Het vak Engels staat erom bekend dat je met een betrekkelijk kleine inspanning een hoog cijfer kunt halen en wordt daarom bij uitstek gebruikt om tekorten op andere vakken te compenseren. Waar voor andere vakken een 'zesjes-mentaliteit' bestaat, zijn met name de wat zwakkere leerlingen erop gebrand een hoog cijfer voor Engels te halen.

De eerstgenoemde verklaring is op basis van de gebruikte registerdata niet te toetsen. Het is niet te bepalen welke leerlingen gamers zijn en welke niet. Hiervoor is aanvullend, kwalitatief, onderzoek nodig.

Er zijn vier stromen waarbij leerlingen met hoge cijfers voor Engels het beter doen dan leerlingen met lagere cijfers voor Engels. Daarbij horen onder andere de drie stapelroutes (vmbo g naar havo, vmbo-t naar havo en havo naar vwo). Dit wijst er voorzichtig op dat in ieder geval de manier van toetsen in het voortgezet onderwijs een deel van de verklaring zou kunnen zijn. Leerlingen die deze stapelroutes volgen, worden in het vervolgonderwijs immers op een dezelfde wijze getoetst als in het onderwijs waar ze het oorspronkelijke diploma haalden. Uiteraard is het met behulp van de registergegevens niet mogelijk te bepalen welke leerlingen schaduwonderwijs

inkopen om hun cijfers te verbeteren. Om toch een indruk te krijgen bij welke groep leerlingen dit zou kunnen spelen, hebben we gekeken naar leerlingen die op het centraal examen gemiddeld minimaal een punt hoger scoren dan op het schoolexamen terwijl ze bij het schoolexamen zodanig stonden dat ze uit moeten kijken om niet te zakken (gemiddeld lager dan een 6). Bij de meeste overgangen hebben deze leerlingen relatief meer moeite om het diploma in het vervolgonderwijs te halen dan andere leerlingen. Bij leerlingen die van vmbo-t overstappen naar de havo is zelfs een groot verschil zichtbaar. Leerlingen uit deze groep die laag scoorden op het schoolexamen vmbo-t en aanzienlijk hoger op het centraal examen halen betrekkelijk zelden het havodiploma. Leerlingen uit deze groep hebben er kennelijk profijt bij om relatief laag te mikken (vmbo-b naar mbo 1, vmbo-t naar mbo 2 en vwo naar hbo). Dit zou ermee te maken kunnen hebben dat leerlingen in het voortgezet onderwijs de laatste jaren kiezen voor steeds hogere onderwijsvormen (Fleur, 2022). Deze opwaartse druk leidt ertoe dat leerlingen en ouders steeds grotere investeringen moeten maken om voor te blijven op de rest. Dit heeft onder meer geleid tot een explosieve groei van het schaduwonderwijs (Elffers, 2018; Onderwijsraad, 2021). Om iets over de derde verklaring te kunnen zeggen, hebben we gekeken naar de cijfers die leerlingen halen op het schoolexamen. Hierbij hebben we specifiek gekeken naar leerlingen die hoge cijfers voor Engels hebben (7,5 en hoger) en voor de andere vakken gemiddeld maximaal een 6,4 stonden. Bij de meeste doorstroomroutes – en zeker bij de meest gangbare doorstroomroutes – doen deze leerlingen het minder goed dan gemiddeld. Een uitzondering zijn de leerlingen die met een havo-diploma doorgaan naar mbo 4.

4.3 Beperkingen en aanvullend onderzoek

In dit onderzoek hebben we gekeken naar de relatie tussen de cijfers op het voortgezet onderwijs en het halen van een diploma in het vervolgonderwijs. Hierbij hebben we een groot aantal doorstroomroutes bekeken. De achtergrondkenmerken van de leerlingen hebben we hierbij buiten beschouwing gelaten. In een vervolgonderzoek zouden zaken als geslacht, leeftijd en regionale herkomst kunnen worden meegenomen om nadere duiding van de resultaten te kunnen geven. Een belangrijke en opvallende bevinding is dat de cijfers op het vak Engels in de meeste doorstroomroutes negatief samenhangen met het succes in het vervolgonderwijs. Er zijn

redenen denkbaar hoe dit mogelijk is. Deze redenen laten zich lastig toetsen met behulp van de gegevens waarmee dit onderzoek is uitgevoerd. Om meer duidelijkheid te geven, is het aan te raden een kwalitatief onderzoek te starten om hier meer duidelijkheid over te krijgen.

Referenties

Elffers, L. (2018), *De bijlesgeneratie*, Amsterdam: Amsterdam University Press.

Fleur, E. (2022), *Vmbo'er klimt omhoog*. Didactief.

De Gruijter, D. N. M., Yildiz, M., & 't Hart, J. (2006). *VWO-examenresultaten en succes in de propedeuse Rechten* (Vol. 165)

Van der Heijden, P.G.M.; Wubbels, T.; Hessen, D.J. (2012) *Studiesucces of -falen van eerstejaars studenten voorspellen: een nieuwe aanpak*. Tijdschrift voor Hoger Onderwijs, volume 30, pp. 233 - 244

Kamphorst, J. C, Hofman, W. H. A., Jansen, E. P..W. A., & Terlouw, C. (2009). *Tevredenheid over de aansluiting als voorspeller van studiesucces in het eerste jaar hbo*. Tijdschrift voor Hoger Onderwijs, 27(2), 79-92.

Klatter, E. (2017) *Studiesucces Van rendement naar engagement*. Hogeschool Rotterdam Uitgeverij. Rotterdam.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2011), *Studiesucces in de Bachelor*. Den Haag: Ministerie van OCW

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2012), *Besluit experiment prestatiebekostiging hoger onderwijs*. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 534.

Onderwijsraad (2021), *Publiek karakter voorop*. Den Haag: Onderwijsraad.

Severiens, S. E. (2011). *Studiesucces in de Bachelor: Drie onderzoeken naar factoren die studiesucces in de bachelor verklaren*. Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Torenbeek, M., & Kamphorst, J. (2012). *Studiesucces in het eerste jaar: De invloed van aansluiting tussen voortgezet onderwijs en hoger onderwijs en achtergrondkenmerken van de studenten*. In H. Van Berkel, E. Jansen & A. Bax (Eds.), *Studiesucces bevorderen: het kan en is niet moeilijk* (pp. 37-46). Den Haag: Boom Lemma

Volante, L. (2004). *Teaching To the Test: What Every Educator and Policy-maker Should Know*. *Canadian Journal of Educational Administration and Policy*, 35, 1-6.

Bijlage 1. Doorstroomroutes vanuit de verschillende onderwijsvormen

Tabel 1a. Aantal gediplomeerden dat doorstroomt volgens de meest gangbare route, per onderwijsvorm in het vo

	vmbo k - vmbo b - mbo 2	vmbo k - mbo 2,3 of 4	vmbo g - mbo 4	vmbo t - mbo 4	havo- hbo	vwo-wo	totaal
2004	21394	22218	3784	22100	29272	20444	119212
2005	21524	24993	4477	22550	29833	21030	124407
2006	20941	26082	4541	22107	30988	21708	126367
2007	20296	26089	4964	21846	32239	22977	128411
2008	19375	25399	5271	21282	32052	24239	127618
2009	18143	25143	5687	21523	33033	22632	126161
2010	16165	24292	5567	22424	33295	23100	124843
2011	15510	23915	5708	22683	33903	22712	124431
2012	15761	24063	6416	25861	35773	25083	132957
2013	16481	25059	6932	28528	37054	25568	139622
2014	17075	26279	7786	28960	34647	24893	139640
2015	17283	27441	8223	30465	35951	24532	143895
2016	17426	27887	8643	30308	35269	25766	145299

Tabel 1b. Aandeel gediplomeerden dat doorstroomt volgens de meest gangbare route, per onderwijsvorm in het vo

	vmbo k - vmbo b - mbo 2	vmbo k - mbo 2,3 of 4	vmbo g - mbo 4	vmbo t - mbo 4	havo- hbo	vwo-wo	totaal
2004	76,7%	91,8%	62,4%	58,1%	78,8%	71,5%	73,6%
2005	79,4%	93,1%	63,3%	57,4%	78,3%	71,8%	74,2%
2006	81,1%	93,8%	61,4%	55,0%	77,9%	71,5%	73,8%
2007	84,7%	95,5%	61,0%	54,7%	77,8%	70,9%	74,1%
2008	86,1%	95,7%	63,0%	54,5%	78,8%	71,0%	74,5%
2009	86,4%	96,0%	65,1%	56,4%	78,3%	71,6%	75,1%
2010	86,6%	96,1%	65,5%	59,1%	78,3%	70,6%	75,4%
2011	87,4%	96,3%	67,7%	61,5%	76,7%	70,5%	75,7%
2012	88,5%	96,4%	70,7%	65,3%	81,5%	76,1%	79,0%
2013	89,7%	96,5%	73,4%	69,0%	82,6%	79,8%	81,1%
2014	90,3%	96,7%	74,2%	68,1%	75,7%	74,5%	78,3%
2015	89,0%	96,8%	75,8%	70,1%	74,4%	74,5%	78,5%
2016	89,8%	97,2%	77,5%	70,2%	74,6%	74,3%	78,8%

Tabel 1c. Aantal gediplomeerden dat doorstroomt vanuit het vmbo volgens minder gangbare routes, per onderwijsvorm in het vo

	vmbo b - mbo 1	vmbo b - mbo 3 of 4	vmbo g - mbo 2	vmbo g - mbo 3	vmbo-g - havo	vmbo t - mbo 2	vmbo t - mbo 3	vmbo t - havo
2004	1153	1647	410	1295	282	1775	5596	6255
2005	973	1736	480	1408	391	1841	5755	7033
2006	729	1662	538	1487	528	1894	5760	8356
2007	572	1446	576	1724	624	2001	5930	8425
2008	526	1144	584	1606	623	1791	6248	8235
2009	501	935	500	1704	625	1496	6037	7716
2010	449	760	467	1689	588	1531	6074	6710
2011	329	677	480	1513	540	1418	5408	6121
2012	293	514	520	1518	434	1601	5072	5849
2013	50	503	441	1373	509	1311	3978	6322
2014	24	470	430	1537	555	1208	3888	7172
2015	12	681	369	1414	659	908	3275	7506
2016	7	766	288	1341	663	771	3107	7756

Tabel 1d. Aantal gediplomeerden dat doorstroomt vanuit havo of vwo volgens minder gangbare routes, per onderwijsvorm in het vo

	havo- mbo4	havo-hbo met tussenjaar	havo - vwo	vwo-hbo	vwo - wo met tussenjaar
2004	1266	2069	1596	4097	2224
2005	1246	2214	1824	3958	2276
2006	1213	2411	1950	4051	2453
2007	1245	2864	1743	4098	2957
2008	1111	2840	1598	4514	3008
2009	1115	3240	1625	3946	3034
2010	1096	3360	1564	3840	3368
2011	1252	4154	1678	3621	3633
2012	1289	2743	1402	4056	2077
2013	1313	2138	1582	3580	1355
2014	1360	3906	2306	3326	3034
2015	1372	4490	2503	2892	3234
2016	1181	4479	2529	3018	3586

Tabel 1b. Aandeel gediplomeerden dat doorstroomt volgens de verschillende routes, per onderwijsvorm in het vo

	vmbo b	vmbo k	vmbo g	vmbo t	havo	vwo	totaal
2004	86,7%	91,8%	95,2%	93,9%	92,1%	93,6%	91,9%
2005	89,4%	93,1%	95,5%	94,6%	92,2%	93,1%	92,8%
2006	90,3%	93,8%	95,9%	94,9%	91,9%	93,0%	93,0%
2007	93,1%	95,5%	96,9%	95,7%	91,9%	92,6%	93,9%
2008	93,5%	95,7%	96,7%	96,2%	92,5%	93,1%	94,3%
2009	93,3%	96,0%	97,5%	96,3%	92,5%	93,6%	94,5%
2010	93,1%	96,1%	97,8%	96,8%	92,5%	92,7%	94,4%
2011	93,0%	96,3%	97,7%	96,6%	92,8%	93,0%	94,5%
2012	93,1%	96,4%	98,0%	96,9%	93,9%	94,7%	95,3%
2013	92,7%	96,5%	98,0%	97,0%	93,8%	95,2%	95,4%
2014	92,9%	96,7%	98,2%	96,9%	92,3%	93,5%	94,7%
2015	92,5%	96,8%	98,3%	97,0%	91,7%	93,1%	94,5%
2016	93,8%	97,2%	98,0%	97,2%	91,9%	93,3%	94,8%

Bijlage 2. Relatie tussen de gemiddelde eindcijfer op het centraal- en schoolexamen en het succes in het vervolgonderwijs

Tabel 2a. Gemiddeld cijfer centraal examen en diploma behaald nominaal plus 1 jaar

	5	6	7	8	9
vmbo b - mbo 1	66,9%	64,3%	62,9%	60,6%	
vmbo b - mbo 2	60,3%	66,0%	70,5%	73,1%	75,0%
vmbo b - mbo 3 of 4	30,8%	38,8%	47,2%	47,5%	
vmbo k - mbo 2, 3 of 4		58,1%	71,5%	76,3%	80,4%
vmbo g - mbo 2	71,0%	73,4%	75,8%		
vmbo g- mbo 3	54,3%	57,1%	57,6%	59,6%	
vmbo g- mbo 4		72,3%	79,8%	88,1%	
vmbo-g - havo		55,2%	79,6%	90,8%	
vmbo t - mbo 2	69,2%	68,1%	69,0%	72,7%	
vmbo t- mbo 3	50,4%	50,1%	51,6%	53,5%	
vmbo t- mbo 4		70,4%	75,6%	80,2%	
vmbo t-havo	30,9%	58,2%	79,1%	90,2%	88,7%
havo-mbo4	77,7%	77,0%	74,8%	77,0%	
havo-hbo met tussenjaar	50,0%	50,2%	50,8%	53,8%	
havo -hbo zonder tussenjaar		46,2%	51,8%	59,9%	58,7%
havo -vwo	33,3%	57,8%	81,0%	93,4%	97,4%
vwo-hbo	72,4%	66,7%	66,5%	66,4%	
vwo - wo met tussenjaar	43,4%	56,4%	66,5%	77,7%	85,0%
vwo - wo zonder tussenjaar		50,6%	65,0%	79,6%	87,1%

Tabel 2b. Gemiddeld cijfer centraal examen endDiploma behaald ongeacht tijdsduur

	4	5	6	7	8	9
vmbo b - mbo 1		69,5%	65,7%	64,8%	63,1%	
vmbo b - mbo 2	65,6%	75,1%	79,4%	83,8%	87,0%	88,2%
vmbo b - mbo 3 of 4		64,9%	64,3%	71,2%	75,2%	
vmbo k - mbo 2, 3 of 4		84,6%	85,5%	88,2%	89,8%	92,4%
vmbo g - mbo 2		78,4%	77,5%	78,9%		
vmbo g- mbo 3		64,7%	63,8%	61,9%	64,7%	
vmbo g- mbo 4	88,9%	89,3%	91,3%	94,0%	87,1%	
vmbo-g - havo			58,9%	81,2%	91,7%	
vmbo t - mbo 2		74,2%	72,8%	73,1%	76,2%	
vmbo t- mbo 3		58,2%	56,5%	56,7%	56,6%	
vmbo t- mbo 4	87,1%	86,5%	87,8%	88,5%	100,0%	75,0%
vmbo t-havo		36,8%	62,3%	81,0%	91,2%	89,6%
havo-mbo4		79,9%	79,0%	76,6%	78,7%	
havo-hbo met tussenjaar		75,0%	68,5%	67,9%	67,3%	
havo-hbo zonder tussenjaar	72,6%	83,3%	78,8%	78,3%	77,8%	73,2%
havo -vwo		35,8%	58,8%	81,5%	93,5%	98,2%
vwo-hbo		85,1%	78,4%	75,3%	71,4%	
vwo - wo met tussenjaar		72,2%	81,0%	88,4%	94,0%	94,2%
vwo - wo zonder tussenjaar		68,0%	78,5%	88,5%	94,7%	96,3%

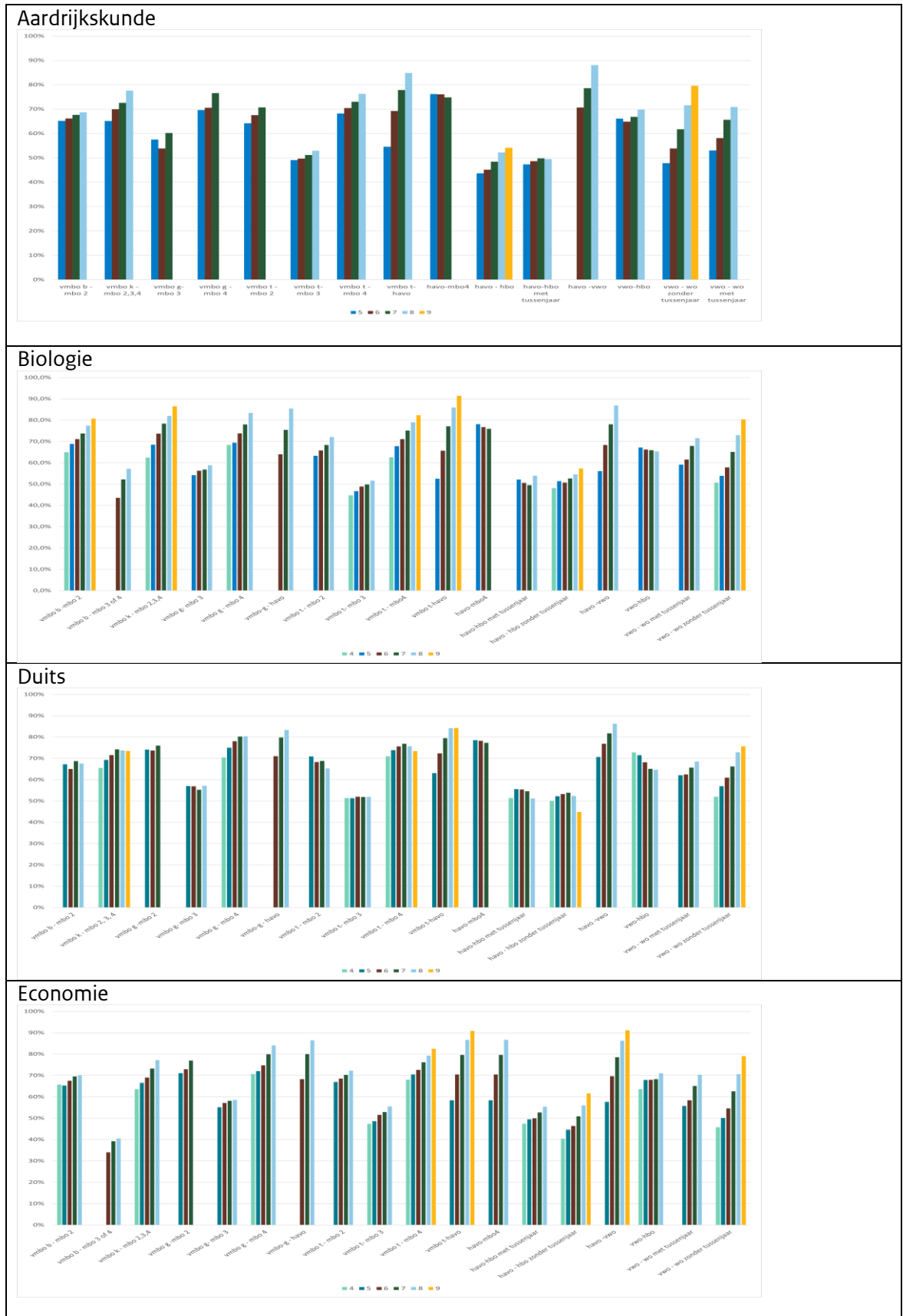
Tabel 2c. Gemiddeld cijfer schoolexamen en diploma behaald nominaal plus 1 jaar

	5	6	7	8	9
vmbo b - mbo 1	52,4%	60,8%	67,3%	73,5%	
vmbo b - mbo 2	41,1%	61,9%	74,4%	79,8%	
vmbo b - mbo 3 of 4		34,1%	48,0%	54,4%	
vmbo k - mbo 2, 3 of 4	43,3%	65,9%	79,6%	89,2%	
vmbo g -mbo 2		72,0%	76,8%	80,0%	
vmbo g- mbo 3		55,0%	58,9%	61,8%	
vmbo g- mbo 4	37,5%	66,4%	81,1%	89,8%	
vmbo-g - havo		44,6%	74,3%	90,6%	
vmbo t - mbo 2		66,6%	72,1%	73,3%	
vmbo t- mbo 3	36,1%	48,3%	53,6%	55,6%	
vmbo t- mbo 4	37,6%	65,2%	79,5%	87,5%	
vmbo t-havo		47,1%	77,3%	91,9%	82,1%
havo-mbo4		75,4%	78,1%	77,3%	
havo-hbo met tussenjaar	36,1%	45,4%	57,7%	64,6%	
havo-hbo zonder tussenjaar	16,5%	40,5%	58,8%	70,0%	
havo -vwo		56,4%	82,6%	95,3%	
vwo-hbo		62,4%	70,6%	71,5%	
vwo - wo met tussenjaar		48,0%	67,9%	79,9%	81,6%
vwo - wo zonder tussenjaar		40,5%	64,1%	82,3%	88,8%

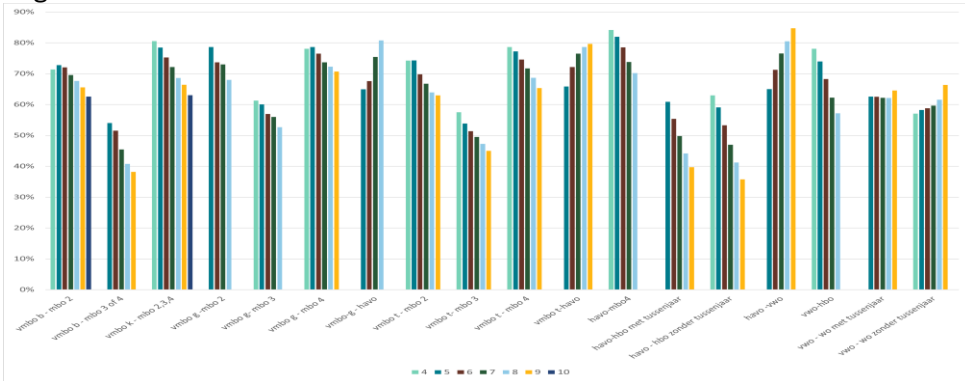
Tabel 2d. Gemiddeld cijfer schoolexamen en diploma behaald ongeacht tijdsduur

	5	6	7	8	9
vmbo b - mbo 1	61,9%	62,5%	68,9%	75,2%	
vmbo b - mbo 2	58,0%	76,5%	87,0%	92,2%	
vmbo b - mbo 3 of 4		56,7%	74,0%	83,3%	
vmbo k - mbo 2, 3 of 4	62,8%	82,0%	90,6%	95,0%	91,5%
vmbo g -mbo 2		76,8%	79,5%	84,0%	
vmbo g- mbo 3		62,9%	63,7%	64,2%	
vmbo g- mbo 4	52,1%	86,0%	93,0%	96,0%	
vmbo-g - havo		47,8%	76,6%	91,2%	
vmbo t - mbo 2		71,6%	75,6%	76,9%	
vmbo t- mbo 3	48,3%	55,7%	58,0%	57,5%	
vmbo t- mbo 4	64,4%	83,4%	90,6%	93,5%	
vmbo t-havo		52,0%	79,5%	92,6%	85,3%
havo-mbo4		77,7%	79,6%	77,3%	
havo-hbo met tussenjaar	52,9%	64,7%	73,8%	74,0%	
havo-hbo zonder tussenjaar	56,8%	75,4%	82,5%	83,2%	
havo -vwo		57,8%	83,0%	95,5%	
vwo-hbo		76,3%	79,3%	76,2%	
vwo - wo met tussenjaar		75,9%	89,0%	94,2%	96,8%
vwo - wo zonder tussenjaar	60,0%	73,2%	87,4%	94,9%	96,5%

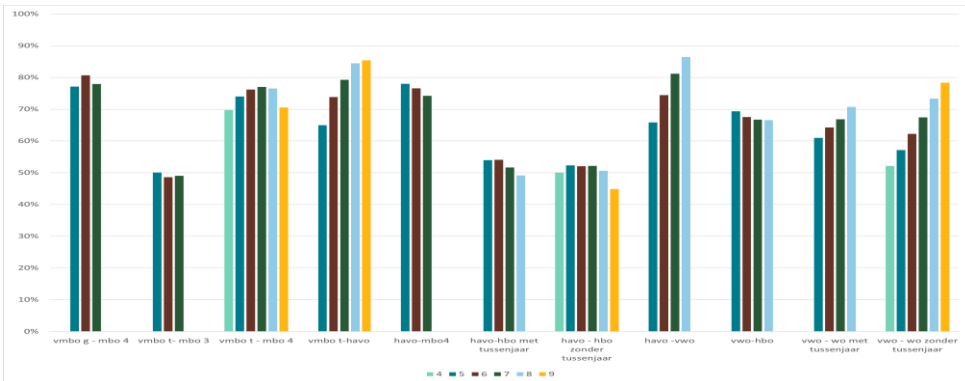
Bijlage 3. Relatie tussen cijfers per vak op het CE en succes in het vervolgonderwijs

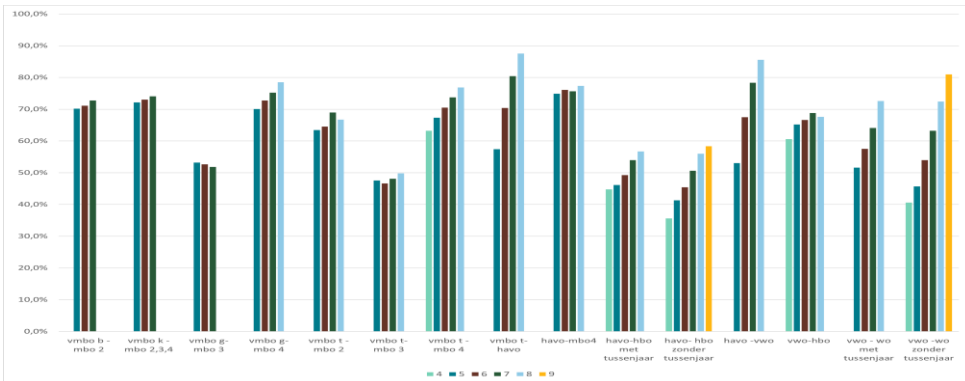
Engels

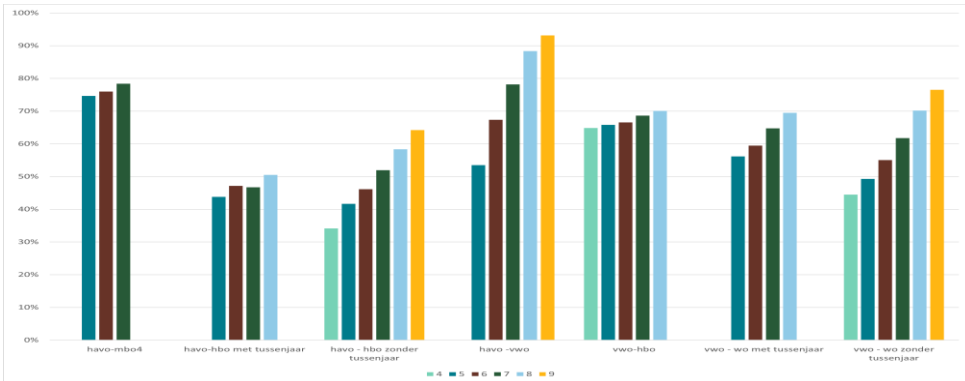
Frans

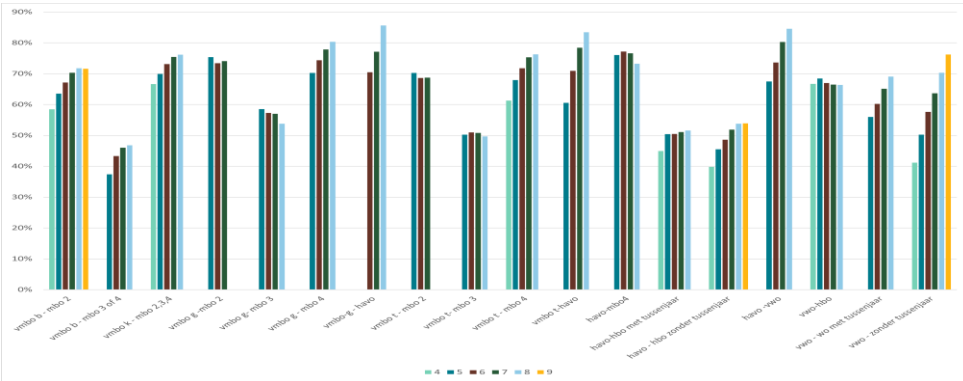
Geschiedenis

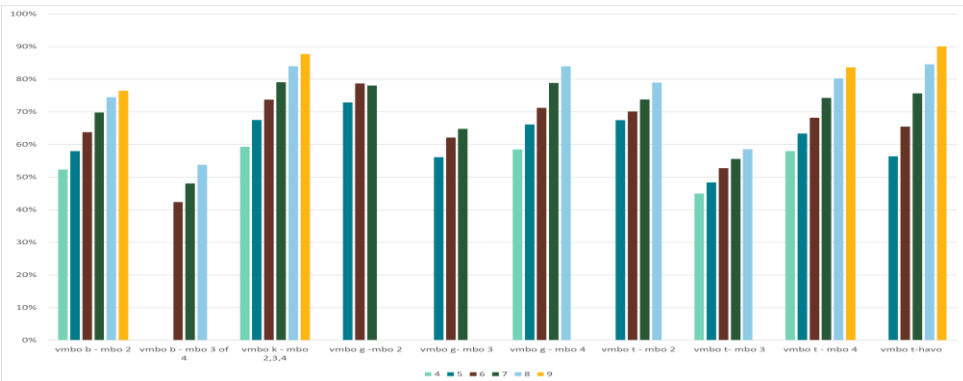
Natuurkunde

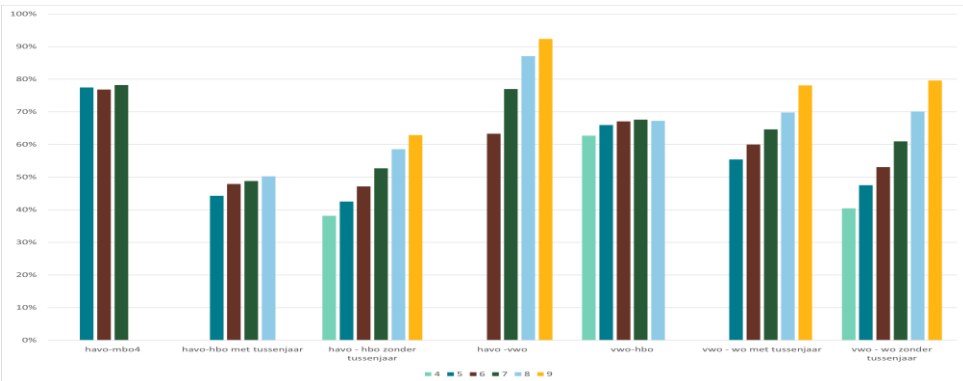
Nederlands

Natuur- en Scheikunde

Scheikunde

Wiskunde

